

Raport

z przeprowadzonych konsultacji publicznych i opiniowania projektu rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki zmieniającego rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej.

1. Omówienie wyników przeprowadzonych konsultacji publicznych i opiniowania

Projekt ww. rozporządzenia został przekazany do zaopiniowania przez związki zawodowe w trybie przewidzianym w ustawie z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 263, z późn. zm.) i partnerów społecznych, tj. przez:

- 1) Chrześcijański Związek Zawodowy „Solidarność im. ks. J. Popiełuszki”;
- 2) Forum Związków Zawodowych;
- 3) Komisję Krajową Federacji Regionów i Komisji Zakładowych „Solidarność 80”;
- 4) Komisję Krajową NSZZ „Solidarność 80”;
- 5) Komisję Krajową NSZZ Solidarność;
- 6) Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”;
- 7) Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych;
- 8) Sekcję Krajową Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”;
- 9) Krajową Sekcję Nauki NSZZ „Solidarność”;
- 10) Sekcję Oświaty KNSZZ „Solidarność 80”;
- 11) Wolny Związek Zawodowy „Solidarność – Oświata”;
- 12) Wolny Związek Zawodowy „Sierpień 80” Komisję Krajową;
- 13) Związek Nauczycielstwa Polskiego;
- 14) Związek Zawodowy „Rada Poradnictwa”;
- 15) Związek Zawodowy Pracowników Oświaty i Wychowania „Oświata”;
- 16) Alians Ewangeliczny;
- 17) Związek Pracodawców Business Centre Club;
- 18) Federację Inicjatyw Oświatowych;
- 19) Federację Przedsiębiorców Polskich;
- 20) Federacja Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych Naczelna Organizacja Techniczna;
- 21) Fundację Rozwoju Dzieci im. Komeńskiego;

- 22) Fundację Rozwoju Systemu Edukacji;
- 23) Fundację Rozwoju Demokracji Lokalnej;
- 24) Komitet Nauk Pedagogicznych PAN;
- 25) Konferencję Dyrektorów Bibliotek Pedagogicznych;
- 26) Konferencję Rektorów Akademickich Szkół Polskich;
- 27) Konfederację Lewiatan;
- 28) Krajowe Forum Oświaty Niepublicznej;
- 29) Ogólnopolskie Porozumienie Rad Rodziców;
- 30) Ogólnopolską Federację Organizacji Pozarządowych;
- 31) Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kadry Kierowniczej Oświaty;
- 32) Polską Akademię Umiejętności;
- 33) Polską Izbę Książki – Sekcję Wydawców Edukacyjnych;
- 34) Polską Radę Ekumeniczną;
- 35) Polski Związek Głuchych;
- 36) Polski Związek Niewidomych;
- 37) Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną;
- 38) Polskie Towarzystwo Ekonomiczne – Zarząd Krajowy;
- 39) Polskie Towarzystwo Historyczne;
- 40) Polskie Towarzystwo Informatyczne;
- 41) Polskie Towarzystwo Matematyczne
- 42) Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej;
- 43) Radę Dialogu z Młodym Pokoleniem II kadencji;
- 44) Radę Języka Polskiego przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk;
- 45) Radę Szkół Katolickich;
- 46) Sekretariat Konferencji Episkopatu Polski;
- 47) Społeczne Towarzystwo Oświatowe;
- 48) Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich;
- 49) Stowarzyszenie Dyrektorów Szkół Średnich;
- 50) Stowarzyszenie Doradców Szkolnych i Zawodowych Rzeczypospolitej Polskiej;
- 51) Stowarzyszenie Nauczycieli Matematyki;
- 52) Stowarzyszenie Nauczycieli Polonistów;
- 53) Towarzystwo Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich;
- 54) Towarzystwo Wiedzy Powszechnej – Zarząd Główny;
- 55) Unię Metropolii Polskich;

- 56) Unię Miasteczek Polskich;
- 57) Związek Gmin Wiejskich RP;
- 58) Związek Miast Polskich;
- 59) Związek Powiatów Polskich;
- 60) Związek Województw RP;
- 61) Związek Rzemiosła Polskiego;
- 62) Związek Przedsiębiorców i Pracodawców.

Projekt rozporządzenia został przekazany do zaopiniowania przez Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka.

Projektowane rozporządzenie zostało również przekazane do zaopiniowania przez Radę Dialogu Społecznego, Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego oraz Komisję Wspólną Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych. Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego na posiedzeniu w dniu 29 listopada 2022 r. pozytywnie zaopiniowała ww. projekt rozporządzenia.

1) W zakresie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla przedmiotu język łaciński uwagi i opinie zgłosiły: Fundacja Traditio Europae, Konferencja Rektorów Uczelni Pedagogicznych (w ramach Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich), Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej, Polskie Towarzystwo Filologiczne Societas Philologa Polonorum i Rada Instytutu Studiów Klasycznych, Śródziemnomorskich i Orientalnych Uniwersytetu Wrocławskiego.

Podmioty, które przesłały stanowisko, pozytywnie zaopiniowały projekt w zakresie polegającym na określeniu podstawy programowej dla języka łacińskiego (jako przedmiotu, który może być nauczany w szkołach zamiast drugiego języka obcego nowożytnego).

Konferencja Rektorów Uczelni Pedagogicznych (w ramach Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich) wyraziła natomiast wątpliwość dotyczącą zasadności wprowadzenia języka łacińskiego jako drugiego języka (do wyboru) już od VII klasy szkoły podstawowej, nawet jeśli jest to język do wyboru, wskazując że „może jednak język ten nadal powinien pozostać w ofercie dodatkowej szkół” oraz że „środowisko podnosi bezcelowość nauki łaciny, która nawet na kierunku lekarskim czy prawie została ograniczona do minimum lub zastąpiona językiem angielskim”.

Odnosząc się to tej opinii, warto wskazać, że w 2011 r. przeprowadzono akcję *Polska w Europie — Łacina w szkole*, która broniła obecności łaciny w polskich szkołach, a jednym z jej postulatów było wprowadzenie nauki łaciny od I klasy istniejących wówczas gimnazjów. Postulaty akcji poparło wówczas ponad dwustu przedstawicieli świata nauki i kultury, w tym wybitni profesorowie medycyny i prawa. Do tego przesłanką do wniosku o bezcelowości nauki łaciny jest fakt, że nauczanie łaciny jest ograniczane w ostatnich latach na dwóch kierunkach studiów. Trudno tę przesłankę uznać za przemawiającą przeciwko wprowadzeniu szerszej możliwości nauczania języka łacińskiego w szkołach. W ostatnich latach w szkołach średnich zwiększono obecność łaciny w Wielkiej Brytanii i Austrii, a w Belgii, Francji, Niemczech i we Włoszech w dalszym ciągu łaciny uczy się nieporównywalnie więcej uczniów niż w Polsce. Są to liczby o kilka rzędów wielkości większe. W tamtych krajach wielu uczniów uczy się także starożytnej greki, chociaż nie jest to przedmiot obecny w ofercie kierunków prawniczych i medycznych. W żadnym z dokumentów nie uzasadnia się celowości nauki języka łacińskiego obecnością lektoratu z tego języka na jakimś kierunku studiów.

Obecnie szkoły, które chcą uwzględnić w swojej ofercie naukę języka łacińskiego, mogą jedynie zaoferować uczniom możliwość nauki tego języka jako trzeciego, w ramach dodatkowych zajęć edukacyjnych, co dla większości uczniów może stanowić zbyt duże obciążanie.

Podsumowując, wprowadzenie możliwości nauczania języka łacińskiego (zamiast drugiego języka obcego) ma nie tylko uzasadnienie pragmatyczne, ale wynika z przekonania, że znajomość tego języka – a więc umiejętność obcowania z tekstami, spuścizną naszych przodków, jest naszym dobrem narodowym. Przedmiotem troski władz i wszystkich obywateli powinno być dbanie o to, aby w Polsce nie zabrakło ludzi zdolnych do zgłębiania, interpretowania, tłumaczenia, katalogowania i upowszechniania wiedzy o tym dorobku.

2) W zakresie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla przedmiotu technika uwagi i opinie zgłosiły: Polska Izba Ubezpieczeń i Związek Nauczycielstwa Polskiego.

Polska Izba Ubezpieczeń zaproponowała rozszerzenie wymagań podstawy programowej kształcenia ogólnego dla przedmiotu technika o problematykę ryzyka ubezpieczeniowego i ubezpieczeń komunikacyjnych (OC). Propozycja nie została uwzględniona przede wszystkim ze względu na wiek uczniów, którzy uczęszczają na zajęcia techniki (uczniowie klas IV–VI szkoły podstawowej to dzieci w wieku 10–12 lat). Problematyka ubezpieczeń, w tym

komunikacyjnych ujęta jest natomiast w projektowanej podstawie programowej przedmiotu biznes i zarządzanie dla szkół ponadpodstawowych.

Natomiast Zarząd Główny Związku Nauczycielstwa Polskiego (ZNP) wskazał, że projekt podstawy programowej kształcenia ogólnego dla przedmiotu technika jest zbyt obszerny treściowo, jak na jedną godzinę tygodniowo do realizacji w procesie kształcenia oraz że „nie występuje w niej logiczne powiązanie tematów, jak i niemożliwa jest realizacja kształcenia praktycznego na jednej godzinie lekcyjnej, z tak liczną klasą.” ZNP wskazuje również, że brak realizacji przedmiotu technika w klasie VII i VIII, jak twierdzą nauczyciele, to brak elektrotechniki i robotyki na poziomie praktycznym oraz że jest to niespójne z uzasadnieniem projektu, w którym wskazano, że „przedmiot technika stanowi niezbędny element łączący kształcenie ogólne i kształcenie zawodowe”.

Pozytywne oceniono natomiast treści proponowanej podstawy programowej kształcenia ogólnego dla przedmiotu technika dotyczące bezpiecznego i odpowiedzialnego uczestnictwa we współczesnym ruchu drogowym.

Proponowane zmiany w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla przedmiotu technika uwzględniają obecne usytuowanie przedmiotu technika w planie kształcenia w szkole podstawowej. Z uwagi na zakres kształcenia w klasach VII i VIII szkoły podstawowej nie jest możliwe wydłużenie cyklu nauczania techniki na klasę VII i VIII, ani również zwiększenie wymiaru godzin w klasach IV–VI.

Nie można się zgodzić z uwagą, że „projekt podstawy programowej dla techniki jest zbyt obszerny treściowo, jak na jedną godzinę tygodniowo do realizacji w procesie kształcenia” oraz stwierdzeniem, że „niemożliwa jest realizacja kształcenia praktycznego na jednej godzinie z tak liczną klasą”.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz. U. z 2019 r. poz. 639, z późn. zm.), przedmiot technika jest realizowany na drugim etapie edukacji w klasach IV–VI po jednej godzinie w trzyletnim cyklu nauczania. Oznacza to, że treści zawarte w podstawie programowej powinny być rozłożone na trzy lata. Zakres i obszerność realizowanych treści w danym roku szkolnym określa nauczyciel, biorąc pod uwagę możliwości swoich uczniów.

Podstawa programowa zakłada, że „głównym celem techniki jest opanowanie przez uczniów praktycznych metod działań technicznych poprzez realizację prostych projektów opartych na przetwarzaniu różnych materiałów przy użyciu odpowiednich narzędzi i urządzeń” oraz zaleca, aby podstawową metodą pracy na zajęciach techniki była metoda projektu. Chodzi tutaj przede wszystkim o wielomateriałowe proste projekty techniczne oparte na tworzeniu różnorodnych

konstrukcji. Należy przy tym zauważyć, że zalecana metoda pracy to pewien proces działania, który powinien być realizowany w określonym wymiarze czasowym. Oznacza to, że działania, składające się na wykonywany projekt, powinny być rozłożone w czasie. W przypadku techniki działania projektowe (techniczne) rozkłada się na pojedyncze godziny lekcyjne. Na każdej takiej godzinie uczniowie powinni wykonać na przykład jedno zadanie zaplanowane przez nauczyciela. Wykonanie wszystkich zadań składających się na projekt może zająć od kilku do kilkunastu godzin zajęć, których efektem końcowym będzie wytwór techniczny. Oczywiście wymaga to nie tylko odpowiedniego przygotowania nauczyciela, ale także odpowiednio wyposażonej pracowni technicznej. Wsparciem dla szkół jest ogólnopolski program „Laboratoria przyszłości”, w ramach którego 99% szkół podstawowych zostało wyposażonych w nowoczesny sprzęt, narzędzia i urządzenia, co umożliwi im prowadzenie kształcenia technicznego na miarę XXI wieku.

Zgodnie z powyższym, proponowanych treści podstawy programowej nie można określić jako zbyt obszerne, ani niemożliwe do realizacji w liczniejszych klasach.

Stwierdzenie, że „nie występuje logiczne powiązanie tematów” nie jest do końca zrozumiałe, gdyż podstawa programowa z natury rzeczy nie zawiera żadnych „tematów”.

Należy również zauważyć, że edukacja przedzawodowa powinna rozpoczynać się już od najmłodszych lat nauki – już w przedszkolu dzieci poznają różne zawody.

3) W zakresie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla przedmiotu biznes i zarządzanie uwagi i opinie zgłosiły: Bankowy Fundusz Gwarancyjny, Fundacja Młodzieżowej Przedsiębiorczości, Konfederacja Lewiatan, Urząd Komisji Nadzoru Finansowego, Urząd Patentowy RP, Polska Agencja Nadzoru Audytowego, Polska Izba Ubezpieczeń, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Rada Edukacji Finansowej, Rzecznik Finansowy i Związek Nauczycielstwa Polskiego – Zarząd Główny.

Ponieważ podstawa programowa kształcenia ogólnego dla przedmiotu biznes i zarządzanie dla branżowej szkoły I stopnia (analogicznie jak w przypadku dotychczasowego przedmiotu podstawy przedsiębiorczości) jest wspólna (taka sama) – w zakresie podstawowym dla wszystkich typów szkół ponadpodstawowym, poniższe uwagi instytucji publicznych i partnerów społecznych, zgłoszone w ramach konsultacji publicznych i opiniowania, były łączne i dotyczą, w odpowiednim zakresie, projektu podstawy programowej kształcenia ogólnego dla przedmiotu biznes i zarządzanie dla branżowej szkoły I stopnia.

- a) Bankowy Fundusz Gwarancyjny zaproponował, aby w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla przedmiotu biznes i zarządzanie wymienić *explicite* znajomość zasad systemu gwarantowania depozytów w części dotyczącej treści nauczania. Propozycje zostały częściowo uwzględnione, między innymi w aspektach dotyczących informacji o gwarancjach depozytowych Bankowego Funduszu Gwarancyjnego.
- b) Fundacja Młodzieżowej Przedsiębiorczości zwróciła uwagę na pominięcie w zakresie podstawowym „dość istotnych treści”, które powinni realizować wszyscy uczniowie, a także niejednoznaczność aspektu praktyczności działań uczniów, który „ogranicza się do *case study* i działań projektowych o charakterze symulacyjnym” oraz na proponowany zakres materiału, w szczególności w przypadku wyboru nauczania w zakresie rozszerzonym. Uwagi zostały przyjęte w aspekcie uwzględniania postulowanych zagadnień w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla przedmiotu biznes i zarządzanie w zakresie podstawowym.
- c) Konferencja Lewiatan wskazała, że w projekcie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla przedmiotu biznes i zarządzanie brakuje informacji niezbędnych dla przyszłego pracodawcy/zleceniodawcy koniecznych do podjęcia decyzji, jaką formę współpracy może podjąć oraz, że warto byłoby także dodać informacje dotyczące wyboru zasad opodatkowania. Zwrócono też uwagę, że zagadnienia z działu V zakresu rozszerzonego (Przedsiębiorstwo: typy przedsiębiorstw, modele biznesu, startupy, biznesplan, makrootoczenie, badania rynkowe, profil klienta, koncepcja produktu, zasoby przedsiębiorstwa, analiza SWOT, przewagi konkurencyjne, funkcje zarządzania, struktura organizacyjna, rekrutacja, motywowanie, ocena pracowników, wynagrodzenie, przywództwo, zarządzanie operacyjne, instrumenty marketingowe, rentowność przedsięwzięcia biznesowego, źródła finansowania, czynniki ryzyka w biznesie, społeczna odpowiedzialność biznesu. Uczeń: (...)) powinny obowiązywać wszystkich, jako przygotowanie do samodzielnego prowadzenia firmy. Zaproponowano także maksymalne ograniczenie działu II (Gospodarka rynkowa) oraz że zagadnienia dotyczące gospodarki rynkowej powinny być integralne z tematami finansów osobistych i przedsiębiorczości tak, aby dotyczyły one najbliższego otoczenia ucznia /przyszłego absolwenta podejmującego działalność gospodarczą i pokazywały, jak zagadnienia i zasady makroekonomiczne wpływają na codzienne decyzje

przedsiębiorcy, potencjalnego pracodawcy oraz osób odpowiedzialnych za budżet domowy czy budżet projektu.

Uwagi zostały uwzględnione w zakresie planowania i przygotowywania własnej działalności gospodarczej. Odnośnie rekomendacji w zakresie przeprowadzania lekcji z użyciem wyposażenia cyfrowego – należy mieć na względzie, iż podstawa programowa jedynie w ogólnym – ramowym zakresie może odnosić się do kwestii metod i narzędzi nauczania-uczenia się.

- d) Urząd Komisji Nadzoru Finansowego rekomendował wprowadzenie w projekcie następujących zmian: przesunięcie zagadnień finansowych z zakresu rozszerzonego podstawy programowej nowego przedmiotu biznes i zarządzanie, uwzględnionych w obowiązującej podstawie programowej kształcenia ogólnego dla przedmiotu podstawy przedsiębiorczości, do zakresu podstawowego; uwzględnienie w równym stopniu zagadnień dotyczących wszystkich sektorów rynku finansowego i przedstawienie w nim pełnej infrastruktury rynku finansowego, w tym w szerszym zakresie m.in. zagadnień z zakresu rynku ubezpieczeniowego; uzupełnienie katalogu prezentowanych zagadnień finansowych oraz treści w zakresie poszczególnych sektorów rynku finansowego; zagadnień z zakresu systemu ochrony klientów usług finansowych w Polsce, w tym poprzez wskazanie funkcji i roli poszczególnych instytucji tworzących ten system, a także treści dotyczących praw przysługujących konsumentom na rynku finansowym i umiejętności ich egzekwowania z uwzględnieniem zasad składania reklamacji oraz korzystania z pozasądowych metod rozwiązywania sporów konsumenckich; uwzględnienie zagadnień z obszaru FinTech oraz cyberbezpieczeństwa – w dobie postępującej digitalizacji systemu finansowego, uczniowie (konsumenty) powinni być świadomi potencjalnych zagrożeń występujących w cyberprzestrzeni, a także wiedzieć, jak bezpiecznie poruszać się w sieci; uwzględnienie zagadnień z obszaru zrównoważonych finansów (zgodnie z Agendą na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 Sustainable Development Goals, SDGs); zwrócenie większej uwagi na aspekty ryzyka towarzyszącego wyborowi ofert usług finansowych i poszczególnych produktów oferowanych na rynku finansowym oraz wskazanie potrzeby uwzględniania poziomu akceptowalnego ryzyka przy podejmowaniu świadomych decyzji inwestycyjnych przez konsumentów; uwzględnienie informacji dotyczących konieczności korzystania przez konsumentów z rzetelnych źródeł informacji dotyczących zasad funkcjonowania rynku finansowego

oraz wzmocnienia umiejętności korzystania z różnorodnych i wiarygodnych źródeł informacji, a także selekcji informacji i ich analizowania; uwzględnienie informacji dotyczących potrzeby rozwijania przez konsumentów umiejętności krytycznego myślenia, jako narzędzia wspierającego podejmowanie świadomych i racjonalnych decyzji finansowych niezależnie od dynamiki zmian w obszarze rynku finansowego. Uwagi zostały częściowo uwzględnione przede wszystkim w zakresie uzupełnienia katalogu prezentowanych zagadnień finansowych oraz treści dotyczących poszczególnych sektorów rynku finansowego.

- e) Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej zgłosił uwagi dotyczące ujęcia w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla przedmiotu biznes i zarządzanie treści nauczania dotyczących ochrony własności intelektualnej.

Propozycje zostały częściowo uwzględnione w szczególności w aspektach dotyczących szacunku dla wyników cudzej twórczości, potencjału w zakresie ochrony własności intelektualnej.

- f) Polska Agencja Nadzoru Audytowego zaproponowała uwzględnienie w projektowanym rozporządzeniu nowych punktów (lub doprecyzowanie czy uzupełnienie istniejących) o zagadnienia związane ze sprawozdawczością finansową i danymi, jakie przysły przedsiębiorca lub inwestor może uzyskiwać z dokumentów sprawozdawczych podmiotów różnej wielkości, oraz rolą audytu i biegłego rewidenta. Propozycja nie została uwzględniona z powodu niemożności uwzględniania wszystkich postulowanych zagadnień w przypadku podstawowego zakresu nauczania przedmiotu biznes i zarządzanie, którego liczba godzin w zakresie podstawowym nie ulega zwiększeniu w stosunku do wymiaru godzin nauczania dotychczasowego przedmiotu podstawy przedsiębiorczości.

- g) Polska Izba Ubezpieczeń zaproponowała uzupełnienie treści nauczania – wymagań szczegółowych projektu podstawy programowej kształcenia ogólnego dla przedmiotu biznes i zarządzanie o problematykę ubezpieczeń (alternatywne sposoby zabezpieczenia społecznego, w tym emerytalnego (PPE/PPK, IKE/IKZE, inne)); ubezpieczenia majątkowe i osobowe, zarządzanie ryzykiem.

Propozycje są częściowo uwzględnione, między innymi w zakresie kompetencji z zakresu praktycznego korzystania z systemu zabezpieczenia społecznego

(ubezpieczenia społeczne i zdrowotne) oraz rodzajów ubezpieczeń (osobowe i majątkowe), porównywania oferty zakładów ubezpieczeń na przykładzie ubezpieczenia nieruchomości lub pojazdów mechanicznych, analizy karty produktu i informacji zawartych w ogólnych warunkach ubezpieczenia (OWU) na przykładzie ubezpieczenia na życie lub ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków lub ubezpieczenia turystycznego, z uwzględnieniem umiejętności identyfikowania wyłączenia odpowiedzialności w treści umów ubezpieczeniowych i świadomości ograniczeń odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń.

- h) Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przekazał propozycje uzupełnień i zmian dotyczących problematyki związanej z podstawowymi zasadami kształtowania i realizacji polityki ochrony konkurencji oraz uwzględniania w szerszym zakresie zagadnień konsumenckich.

Uwagi zostały częściowo uwzględnione (ujęto przede wszystkim wymóg dotyczący rodzajów niedozwolonych praktyk, które prowadzą do ograniczenia konkurencji między przedsiębiorcami i umiejętności wyjaśnienia ich negatywnego wpływu na gospodarkę rynkową, zaznajomienie się z prawami i instytucjami chroniącymi konsumenta, charakteryzowanie organizacji i instytucji, wyjaśnianie znaczenia konsumenta w funkcjonowaniu gospodarki rynkowej, zadania rzecznika konsumentów oraz Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i ich rolę w gospodarce).

- i) Rada Edukacji Finansowej wniosowała w szczególności o przywrócenie zagadnień z zakresu finansów i instytucji rynku finansowego do zakresu podstawowego projektu podstawy programowej kształcenia ogólnego dla przedmiotu biznes i zarządzanie, tak aby były one obowiązkowe dla wszystkich uczniów, a nie tylko tych, którzy wybiorą ten przedmiot na poziomie rozszerzonym. Zwrócono również uwagę, że rozszerzenie (w stosunku do dotychczasowej podstawy programowej kształcenia ogólnego dla przedmiotu podstawy przedsiębiorczości) podstawy programowej kształcenia ogólnego dla przedmiotu biznes i zarządzanie w obszarze finansów nastąpiło głównie w zakresie zagadnień dotyczących rynku kapitałowego – brak jest natomiast zagadnień rozszerzonych dotyczących bankowości i ubezpieczeń. Wskazano także na braki w projekcie podstawy programowej innych ważnych zagadnień, m.in. związanych z: niezwykle ważnym obecnie zagadnieniem zrównoważonych finansów, zasadami sporządzania sprawozdań finansowych przedsiębiorstw, formami opodatkowania

działalności gospodarczej w Polsce, pojęciami cła i unii celnej oraz ich znaczeniem dla gospodarki i przedsiębiorstw, elementami wynagrodzenia za pracę, różnicą pomiędzy wynagrodzeniem brutto i netto, hazardem, zagrożeniami z niego wynikającymi oraz skutkami uzależnienia od niego.

Uwagi zostały przyjęte w aspekcie uwzględnienia postulowanych zagadnień w podstawie programowej przedmiotu biznes i zarządzanie w zakresie podstawowym, a także w zakresie dotyczącym postaw patriotyzmu gospodarczego, źródeł wpływów i kierunków wydatków budżetu państwa oraz wpływu deficytu budżetowego i długu publicznego na funkcjonowanie gospodarki, mechanizmów i instytucji gospodarki rynkowej (w tym narzędzia polityki pieniężnej NBP), funkcji i obiegu pieniądza w gospodarce.

- j) Rzecznik Finansowy wskazał na zasadność ujęcia we wszystkich trzech regulowanych obszarach (wiedzy, umiejętności i kształtowania postaw) – zarówno w zakresie podstawowym jak i rozszerzonym – elementów, dotyczących ochrony prawnej, sposobów rozwiązywania sporów, prowadzenia negocjacji i zarządzania konfliktem w biznesie, kształtowania postaw nakierowanych na poszukiwanie szybkiego rozwiązania problemu.

Uwagi zostały częściowo uwzględnione, między innymi w aspektach dotyczących prowadzenia negocjacji i przedstawiania własnego stanowiska, dokonywania analizy alternatyw i opcji w procesie podejmowania decyzji.

- k) Zarząd Główny Związku Nauczycielstwa Polskiego zwrócił uwagę, że zastąpienie przedmiotu podstawy przedsiębiorczości nowym przedmiotem biznes i zarządzanie – to inicjatywa pozytywna bo sprzyja powszechnej edukacji ekonomicznej. Jednakże będzie to miało sens, jeśli treści programowe będą bardziej skierowane na działania praktyczne. W przeciwnym razie będzie to tylko zmiana nazewnictwa nieprzynosząca żadnych korzyści.

Taka jest istota i cel proponowanej zmiany. Proponowana podstawa programowa kształcenia ogólnego dla przedmiotu biznes i zarządzanie bazuje na założeniach przedmiotu podstawy przedsiębiorczości, ale uzupełnia je przede wszystkim o wymiar praktyczny. Koncepcja przedmiotu kładzie nacisk na pracę w grupach, rozwijanie kompetencji uczniów z zakresu finansów osobistych oraz analizę *case studies*. Dzięki

nim uczniowie rozwiną kompetencje: kooperację, komunikację, kreatywność i krytyczne myślenie (4K).

2. Przedstawienie wyników zasięgnięcia opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia projektu z właściwymi organami i instytucjami Unii Europejskiej, w tym Europejskim Bankiem Centralnym

Projekt rozporządzenia nie wymagał zasięgnięcia opinii, konsultacji, uzgodnienia z właściwymi organami i instytucjami Unii Europejskiej.

3. Wskazanie podmiotów, które zgłosiły zainteresowanie pracami nad projektem w trybie przepisów o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa wraz ze wskazaniem kolejności dokonania zgłoszeń albo informację o ich braku.

Żaden podmiot nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem rozporządzenia w trybie ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248).